СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 172. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 26 липня 1930. VOL. XXXVIII. No. 172. Jersey City, N. J., Saturday, July 26, 1930. THREE CENTS.

УРЯД ОПЛАЧУВАВ НАПИТКИ АМБАСАДОРІВ

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту видав зарядження, що уряд на будуче не буде платити видатків американських амбасадорів на закупно напитків на ріжні принняття в американських амбасадах.

Уряд дав до зрозуміння, що як амбасадори будуть давати напитки на цих принняттях, то кошти будуть покривати зі своїх кишень.

Зарядження зроблено на тій основі, що допускати напитки на принняттях в офіціяльних представників держави, яка забороняє алькоголічні трунки, не лицює з гідністю держави.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ШУМУ РАДІЯ.

НЮ ЙОРК. — Міська комісія для боротьби з гамором дала дозвіл сто добровольцям ходити по місті та висліджувати всі голосні радія.

Радіо не сміє виходити трубою на вулицю крізь двері або вікна та не сміє робити гамору, неприємного для переходячих улицею людей.

Цю кампанію буде міська комісія вести цілий тиждень.

ГРІМ ПРИГОЛОМШИВ 50 ЛЮДЕЙ НА ПЕРЕГОНАХ.

НЮ ЙОРК. — Підчас громової бурі, що навістила це місто в четвер коло 5. зполудня, грім ударив у громадку людей, що приглядалися кінським перегонам у Стемфорді, Конетикат, та приголомшив коло пів сотки людей. Він теж убив одного найкращого коня на тих перегонах. Людей всіх відратовано.

СЕНАТОР СМУТ ВІДПОВІДАЄ ФРАНЦУСЬКИМ КРИТИКАМ АМЕРИКАНСЬКОЇ ТАРИФИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Смут, голова фінансового комітету сенату, дав публичну відповідь французьким критикам американського тарифового закона. Сенатор каже, що французькі критики поступають несправедливо та перекручують факти, ба навіть цифри. Вони прибільшують підвишку мита на французькі товари та прибільшують суму цих товарів, спроваджених до Америки.

Накінець він закидує Франції, що її митовий закон кривдить американські промисли. Смут каже, що Франція дістає від Америки річно 290 міліонів долярів більше, ніж вона видає в Америці. Словом, Франція повинна бути Америці вдячна, а не кривдувати собі на Америку.

СУД, ДЛЯ ЯКОГО ТРЕБА СОЛОМОНА.

ШИКАҐО. — Три тижні тому в Енґелвуд Ґоспитал случилася подія, яка для розвязки потребує услуг Соломона. Зі шпиталю вийшли дві жінки, які в шпиталі стали матерями. Кожда з них при виході дістала дитину. Прийшовши домів, кожда з матерей побачила на привезеній зі шпиталю дитині значок другої родини. Виринув сумнів, чи кожда з них дістала свою дитину, чи її не підміняно.

Щоби справу вирішити, обі родини наняли наперед поліційних детективів для розслідження справи, а коли з цих одні станули за думку, що діти підміняно, а другі за думку, що не підміняно, закликано до вирішення цілу лаву лікарів. У четвер лікарі однодушно орекли, що діти підміняно. Тимчасом одна родина вже собі злюбила дитину, яку вона мала, і не хочуть її віддати. Коли друга родина зявилася в неї по дитину, найшла дім порожний: батько й мати виїхали кудись і забрали з собою дитину.

БОРОТЬБА ЗА ПРАВДИВІСТЬ ҐВЕЙЛЕНОВИХ ДОКУМЕНТІВ.

НЮ ЙОРК. — Конґресовий комітет для розслідження комуністичної пропаґанди займався в четвер питанням правдивости так званих Ґвейленових документів.

Проти правдивости цих документів говорив наперед Михаїл Зявкін, ґенеральний завідатель „Амторґа". Проти цього Зявкіна виступив сейчас Джордж Джамгаров, який займається протибольшевицькою пропаґандою; він пізнав Зявкіна як ділового чекіста, котрий арештував Джамгарова в 1920 році в Ростові як офіцира білих війск та арештованого жорстоко побив.

Другим свідком проти документів Ґвейлена виступив Джан Співак, кореспондент одної нюйорської ґазети. Члени комісії заставили його зараз на вступі своїх зізнань признатися, що його телеграма з Вашинґтону, буцімто самий секретар стейту Стимсон признав документи фальшивими, є неправдою. Стимсон Співакови ніколи такої заяви не давав. Відтак Співак доказував, що документи мають богато признак неправдивости.

Третім свідком був друкар Ваґнер, котрий казав, що листові папери, на котрих написані документи, друкувалися не в Росії, але в його друкарні в Ню Йорку.

На цьому переслуханню ставав теж М. Ґандел, який заявив, що він самий був колись членом „чеки" та що він був на тайному засіданню „ґепеу" в Москві, на котрому підбирано комуністів для „Амторґа" з метою, щоби вони робили комуністичну пропаґанду в Америці.

МАВ ОБІЦЯТИ ДІСТАТИ КНЯЗЯ З ВЯЗНИЦІ.

Суддя Розальський у Ню Йорку допитує адвоката Колера, чи він справді обіцяв княжеви Леопольдови з Австрії, що він при помочі своїх впливів у державного прокуратора потрафить дістати князя з вязниці, де він жде розправи за крадіж дорогого нашийника Габсбурґів. Адвокат перечить, що він робив такі обіцянки. При допитах вийшло на яву товаришування князя Леопольда з польським графом Померським, який в околиці Ню Йорку займається торговлею землі.

УТЕЧА ПЕРЕД МИШАМИ.

З Москви наспіли вістки, що на границі Монголії і Манджурії появилися безконечні маси мишей. Армія мишей напала на одно село. Люди ратувалися втечею. Богато дітей миши погризли, як рівнож загризають вони худобу.

Совіти вислали з Амуру чотири кораблі з гарматами і трійливими газами на боротьбу з мишачою інвазією, яка представляється не менше грізною, як мандрівка щурів.

КРОВАВЕ ВІЧЕ НА ШЛЕСЬКУ

Як доносить „Век Нови" — в місцевости Шепеніце на Горішнім Шлеську відбулося віче безробітних, на якому промовляв комуністичний посол Вечорек. Поліція намагалася віче розігнати. Між товпою, яка зросла до 2,000 осіб і поліцією вивязалася перепалка. З товпи хтось стрілив у сторону поліції. Поліція відповіла стрілами. Є ранених 4-рох поліціянтів і ряд осіб з демонстрантів. Пос. Вечорка покалічили шаблею. Демонстрантів остаточно розігнано, при чому арештовано ряд осіб.

СТРІЛИ В СТРИЙСЬКОМУ СУДІ.

Дня 2. липня відбулася в стрийськім суді розправа проти сімдесятьлітнього Івана Красінського, управителя української захоронки, якого обвинувачували в тому, що він надуживав своєї фізичної сили супроти 13-літньої Марії Левко, сироти, яка була вихованкою цього заведення. Суд засудив Красінського на кару гривни 50 золотих. Зі сали Красінський вийшов зі сали розправ, стрілив до опікунки сироти, Анни Левко, яка стояла на коридорі. Її вбив на місци, а ранив Марію Левко й мужа Анни. Вбивника арештували і він признався, що ще перед розправою хотів убити Анну Левко, та не міг того зробити, бо вона була тоді в товаристві адвоката Лінденбавма.

ПЕРЕДІСТОРИЧНИЙ ЦВИНТАР.

В Романові під Роговом робітники, що працювали в каміноломах, натрапили на передісторичний цвинтар. В кількох гробах найшли кілька урн, а в одному з них камінного божка, що має велику археологічну вартість.

ГРІМ ЗРАНИВ У КОСТЕЛІ ПЯТЬ ОСІБ.

Підчас богослуження в костелі в Новому Мядзьолі, як доносять з Вильна, грім вдарив у костельну вежу й впавши до костела, зранив пять осіб. Відтак дверми вилетів на подвіря.

ПОЖЕЖІ НА ВОЛИНІ.

В трох днях занотовано 52 випадки пожежі на Волині, а в тому числі 14 пожеж від огню. — Дня 1-го липня згоріло в Хрибську біля Любомля 16 хат, 20 стоділ і 16 хлівів. — В місцевости Старесело, в луцькому повіті, згоріла зовсім церква, яку запалив грім, в іншому селі, Матвіївці, грім убив господиню Лазарукову, що переходила вулицею. Старі люде оповідають, що такої скількости пожеж, як цього року, ніколи не було на Волині.

ОДИН ЗА ВСІХ, ВСІ ЗА ОДНОГО.

Яніна Меляс, жінка Адольфа з Прушкова біля Варшави, просила свого мужа, щоби він дав їй гроші на дорогу, бо вона хотіла відвідати свою матір у Львові. В відповідь на просьбу Адольф Меляс зі своєю мамою почали так сильно бити Яніну, що вона зімліла. Коли про цей вчинок жорстокого й брутального Меляса довідалося жіноцтво в Прушкове, постановило пімститися на Мелясі. Жінки в числі 200 осіб обляглт дім Мелясів і постановили так довго держати облогу дому, аж Меляс і його мати згинуть з голоду. Але облога тривала всього 2 доби, бо Мелясови й його матері вдалося з дому таки втекти.

ЗДЕҐРАДУВАННЯ ПРИЧИНОЮ САМОВБИВСТВА.

В Ґрудзьондзу позбавив себе життя вистрілом з револьверу капраль Боровський, тому, що його здеґрадували за якусь незначну військову провину.

БЕЗРОБІТТЯ В ПОЛЬЩІ.

Безробітних в Польщі, очевидно тільки по містах, було 1. липня 207,258, майже вдвоє більше ніж у минулому році.

ПЕСА БЕЗ ЖІНОК.

В черговому сезоні виставить паризький театр Піґаль одну песу Вільдрака „Городник зі Самосу", в котрій виступають лише мущини.

ТЯГНУТЬ НА СУД.

Воєвідські власти в Кракові зголосили до прокуратури внесок на потягнення аранжерів Краківського Конґресу до судової відповідальности за 65 § (забурення публичного спокою, ширення ненависти і т. д., цей параграф побіч 58. примінюється звичайно до Українців). Загалом буде потягнено до судової відповідальности понад 30 осіб, у тім всі голови соймових клюбів лівиці і центра (Вітос, Недзялковський, Руґ, Хаціньський, Хондзинський), бувший віцепремієр Туґут, проф. університету Мархлевський і інші.

„Роботнік" пише, що посли не будуть заслонюватися нетикальністю, але радо станутьперед судом.

Бувший маршалок сойму Ратай заявив: „Не могли зробити нічого мудрішого. Бо з хвилею, як замкненою є соймова трибуна, єдиною вільною трибуною є суд. Польща і цілий світ будуть мати неабияке видовище, коли перед судовими кратами станутьті, що домагаються правовости і пошанування права".

Зовсім зрозуміле, що потягнення до судової відповідальности визначних польських політиків стало першорядною сензацією.

ПАМЯТНИК БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ.

Память борців за волю України вшанувало село Бернадівка, пов. Теребовля, виставивши на місцевім цвинтарі гарний памятник. Поховані там: один український старшина і двох стрільців. Заходом осібного комітету, за ініціятивою Виділу Читальні під проводом голови, пані Козакової, збудовано памятник у формі могили з каміння, а на верху артистичню різьблений зі спеціяльного каміня хрест. На камені вміщено таблицю з написом: „Спіть, хлопці, спіть, про долю-волю сніть..." Хрест і таблицю різьбив місцевий селянин Микола Пошелюжний. Гроші зложили громадяни села Бернадівки з добровільних датків. В неділю Мироносиць відбулося посвячення цього памятника. Посвячення доконав о. Декайло зі Струсова.

НОВА ПОЛЬСЬКА ПАРТІЯ.

Створилася нова польська політична партія під назвою „Бльок Польскі". На чолі тої партії стоять духовний „косьцьола народового" д-р Станіслав Захарясевич і поміщики Михайло Ровінський і Казимир Ровінський. Нова партія не має докладно означеної політичної програми, а в релігійних справах домагається: 1. розділу „косьцьола народового" від православної церкви і його залеґалізування як окремого віроісповідання, 2. знищення секти Маріявітів і 3. реформи подружого закону.

ГАРНИЙ УЧИТЕЛЬ.

Перед поліційним суддею Р. Гокинсом в Давфін, Ман., призвався принципал вищої школи в Бавсмен, Ман., Джеймс Ґвенґем, що він звів одну дівчину, свою ученицю. Судця наложив на цього незвичайного учителя завішений вирок на два роки. У міжчасі Ґвенґем має заплатити судові кошти в цій справі, видатки дівчині в злуці зі сподіваним пологом і зложити запоруку в сумі тисяч долярів на удержання дитини. Департамент просвіти у Виннипеґу повідомлено про випадок з цим учителем.

ПРИСУД СМЕРТИ.

Трибунал у Познані засудив на смерть Едмунда Ґроновського за те, що вбив експедієнтку в крамниці печива Левандовську та забрав 50 зол.

ЧЕРЕЗ СПЕКУ ПІДРІЗАВ ГОРЛО СОБІ І ЖІНЦІ.

26-літний Іван Боровський, мешканець Виннипеґу, без ніякої зрозумілої причини взяв 9. липня бритву і зачав різати собі горло. Побачивши це, його молода жінка наробила крику, та се заставило Івана перервати свої роботу і взятися до різання горла жінці. Почувши крик жінки, крамар Юрковський, що сидів у крамниці надолині того самого будинку, вибіг нагору і вхопивши Боровського ззаду за руки, приневолив його випустити бритву. Закровавлених чоловіка і жінку відвезено до шпиталю. Припущення є, що Боровський під впливом страшного горяча, яке панувало того дня, зійшов хвилево з ума. Все так поліція виставила проти нього обвинувачення за намагане душогубство і він буде арештований, скоро вийде зі шпиталю.

ВИЯВЛЯЄТЬСЯ ЩЕ БІЛЬШЕ ЖЕРТВ ЗЕМЛЕТРУСУ

БЕНЕВЕНТО (Італія). — Виясняється все більше жертв страшного землетрусу, який охопив південну частину Італії. Ізза руїни комунікації ще не можна остаточно підрахувати всіх жертв катастрофи. Дотепер начисляють убитих яких три й пів тисячки. Тяжко покалічених, які потребували медичної допомоги, числять на десять тисяч. Принаймні міліон мешканців району землетрусу лишилися без даху над головою.

Правительство зорганізувало поспішну допомогу жертвам катастрофи. У додаток до землетрусу пройшла на півночі Італії велика буря, яка також потягнула за собою кілька десятків людських жертв та зробила значну матеріяльну руїну. Населення Італії, а особливо району Неаполю, перебуває в страху, очікуючи нових потрясень землі. Вулькан Везувій почав більш інтензивно працювати, що викликає побоювання за місто Неаполь та його околиці.

АНҐЛІЯ ЗАТВЕРДИТЬ ЛОНДОНСЬКУ УГОДУ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Палата послів приняла в третьому читанню лондонську морську угоду про обмеження воєнно-морських сил Анґлії, Америки та Японії. Отже треба вважати, що справа ратифікації цієї умови Анґлією вирішена позитивно.

За кілька днів можна сподіватися проголошення ратифікації договору. В палаті послів була критика за те, що цей договір не виключив зі способів ведення морської війни підводних човнів.

БЕЗРОБІТТЯ В ЕВРОПІ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Ліґа Націй видала комунікат у справі безробітних. Серед робітництва 26 націй зареґістровано 6,298,000 безробітних. Сюди не включаються безробітні Америки, Японії, Китаю та Індії. Про Злучені Держави в комунікаті говориться лише те, що в травні біжучого року було там на 10% більше безробітних, ніж їх було в 1929 році.

В Европі найбільше безробітних в Німеччині — 1,953,000, потім в Анґлії — 1,856,000, в Італії — 390,000; в Польщі — 360,000 і т. д.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ В ІНДІЇ.

КАРАШІ (Індія). — Дощ, який падає без перерви більш як добу, причинився до виливу ріки Індус. Потоки води затопили міста Шікарпур та Ларкгарну. Населення затоплених районів вивозять потягами до Караші та інших міст, які є вище положені. Дотепер числять заподіяну повінню шкоду на 2 міліони долярів.

ПОГРОМНА АҐІТАЦІЯ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Погромна аґітація не зменшується. На вулицях столиці невідомі особи роскидають масово погромні летючки. На засіданню кабінету міністрів король звернув увагу міністрів на те, що з самого початку антисемітської пропаґанди не було вжито відповідних заходів, щоби її припинити.

Король говорить, що коли не досить звичайних законів для боротьби з погромною аґітацією, то він готовий впровадити воєнні закони там, де ця аґітація ведеться. Арештовані священики Беринде та Думетреску й їх жінки будуть поставлені перед суд за погромну аґітацію. 26 селян, які були арештовані разом з цими священиками, звільнені зпід арешту.

ТІКАЮТЬ ВІД ЧЕРВОНИХ БАНДИТІВ.

ШАНҐАЙ (Китай). — 21 американських та 26 бритійських місіонарів утікли з районів, які захопили в свої руки китайські бандити, котрі виступають під кличами комуністичної партії. Багато місіонарів ще лишилося на терені, захопленім червоними бандитами й життю їх загрожує небезпека.

Є відомости, що одного з місіонарів убито. Банди грабують населення та руйнують майно, називаючи це боротьбою з капіталізмом.

КІНЕЦЬ ДИКТАТУРИ.

ЛІСАБОНА (Портуґалія).—З 1928 року при владі знаходиться президент Кармона, який урядує на правах диктатора. Серед військових часто робилися змови для повалення його диктатури. Останніми днями було знову арештовано чотирох офіцирів армії, яких запідозріли в змові проти диктатури.

Тепер ці старшини звільнені. Правительство разом з тим оголосило повідомлення, що воно приготовляє скликання парляменту й знесення диктатури, що має статися в недовгому часі.

ЗНОВУ МАЛИ НАРАДУ З ҐАНДІЄМ.

БОМБЕЙ (Індія). — Представники поміркованої групи Індусів знову відвідали Ґандія в його вязниці в Пуні. Розмови їх з Ґандієм тревали більше чотирох годин. Вони представили вождови націоналістів писемний свій погляд на сучасну ситуацію в Індії та на способи полекшення її.

Ґанді зрештою дав їм свого листа, якого вони ще не оголосили. Загально думають, що Ґанді нарешті погодиться на компроміс і припинить активну боротьбу проти Анґлії, поки не відбудеться конференція в Лондоні, зложена з представників Індії та уряду Великої Британії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАРІД І ШКОЛА

Шкільна рада міста Ню Йорку подає до публичного відома повчаючі цифри про шкільництво.

Найбільше цікавим певно буде факт, що місто видає пересічно на кождого ученика в рік 141 долярів 65 центів. Сю цифру одержано в сей спосіб, що всі видатки міста на школи поділено на число учеників у школах. Значить, у сій сумі є вже відповідна, на кождого ученика припадаюча частина видатків на шкільні будинки, на закупно книжок, паперу, наукових приладів та удержання вчителів.

Ця цифра мусить бути цікава для всякого, хто цікавиться тою школою, яку кожда майже іміґрантська ґрупа веде попри американську публичну школу. Булоби дуже цікавою річю, колиб так шкільні комітети ріжних місцевостий зробили такий самий обрахунок, себто додали всі свої шкільні видатки, та поділивши їх на число дітей, дістали пересічний річний видаток школи на ученика.

У нас таких обрахунків ще нема. Якби їх зробити, то показалосяби, що ми видаємо на школу богато менше, як видає Америка. Здається, що українська школа не видає на кождого ученика на рік пересічно більше як 25 долярів. Український шкільний заряд звичайно не має видатків на будинок, бо дістане приміщення на школу даром у бейзменті церкви або народного дому. Видатки на вчителя дуже малі, бо фахових учителів ми майже ніколи не маємо. Нас звичайно вдоволяє вчитель, який по других краях був добрий хіба сто літ тому. На наукові прилади видатків не маємо. Най учитель учить з голови, а коли не має голови, най ужиє бука. Бук се нераз одинокий науковий прилад. Він тим добрий, що дуже дешевий. І так з усім. Головна річ у нас, аби все було як найдешевше. Даремщина — се ідеал.

Власне тепер, з нагоди ферій, відбуваються ріжні конференції й конґреси учителів. На тих конґресах учителі критикують способи навчання, критикують цілу систему шкільництва. Видно, питаються всі: Чи навчили ми чого дітей? Чи сповнюємо ми своє завданнє? Нас такі питання не обходять. Нас обходить, аби все було дешеве. Як було дешеве, то добре. Як дармо, то вже знаменито. Чи навчилася дитина чогось — це пусте.

Ми ще не додумалися до того, що у шкільництві те, що дешеве, буває найдорожче. Що наша ощадність на школи відбивається на тому, що найдорожче: на дітях.

ЮВИЛЕЙНЕ ЛУГОВЕ СВЯТО У ЛЬВОВІ З НАГОДИ 30-ЛІТТЯ ОСНОВАННЯ 1-ШОЇ „СІЧИ"

(Допис з рідного краю).

Відбулось у нас у Львові велике Лугове Свято в честь 30-літнього ювилею основання першої „Сдчи" в Заваллю, снятинського повіту.

Першого дня вечером була торжественна академія в салі Лисенка, другого — були масові лугові продукції на площі „Сокола", а потім спільна вечера в „Народній Гостинниці".

Хто устроював це гарне, пишне свято? Якийнебудь луговий орґанізаційний комітет — не сміє в польській републиці істнувати. Все, що було в тім роді — розвязане та заборонене.

Ціла отже Лугова Орґанізація полягає на редакції **„Вістей з Лугу"**, що виходять у Львові (ул. Коперника 5) і коштують річно лише $1. — Це дуже цікавий місячник не лиш для кождого луговика, але і для кождого Українця взагалі. Є там і гарні статейки і оповідання історичні, і приписи до вправ, і інтересні дописи та вісти про луговий рух, і гарні світлини. І так чергове число „Вістей" присвячене Січовому Ювилеєви та містить прегарні ілюстрації з передвоєнного січового руху з портретом його орґанізатора, д-ра Трильовського, на чолі. Дуже пожаданим є поширити це гарне видавництво в Америці, цей живий доказ, що ми жиємо, і хоч нас тиснуть з усіх боків — таки не піддаємося.

Колиж говорити про **„редакцію"** „Вістей з Лугу" — то вона полягає передовсім на самім голові Львівського Лугу І., **д-рові Романі Дашкевичу.** Він не лиш є головним редактором того місячника але і взагалі головним орґанізатором цілого лугового руху. Перед війною був він **повітовим січовим отаманом** у Львові та головою товариства Укр. Січових Стрільців ІІ. у Львові. За свої гроші (батько його був священиком в Тустановичах та власником копальні нафти) купив він кріси — Верндлі для своїх У. С. Стрільців, та справив їм однострої. Він же і винаймив був велику салю-пивницю, в котрій поляглий потім у бою четар. **Н. Никорак** учив січових добровольців вправ крісами.

Попавши підчас війни в російський полон — д-р Дашкевич по вибуху революції в Росії належав разом з полк. **Коновальцем** до орґанізаторів **„Січових Стрільців"** на Великій Україні і зорґанізував з них артилерію, котрої і став **бриґадиром** (командував двацять чотирма батеріями).

По війні він відновив січовий рух у львівськім повіті і навіть устроїв три Січові Свята, з котрих ювилейне, в честь 25-ліття січового руху, устроєне в 1925 році, дало над 800 руховиків та руховичок. Були однак між ними уже і члени **„Лугів"**, котрі д-р Дашкевич зачав закладати — бачучи, що наші „браця" забираються до ліквідації „Січей". А брали тоді участь у львівській повітовій „Січи" і еміґранти — наддніпрянці, як славний отаман (ґенеральштеблер) **Отмарштайн,** замордований пізнійше головою петлюрівської „чеки" Чоботаревом в Каліші за те, що забагато знав тайн петлюрівської кліки. (Подібно згинув пізнійше і польський ґенерал **Загурський** — за те, що знав забагато тайн... Пілсудського).

Львівську **Січ повітову розвязали** однак **„браця"** в 1926 р. — мовляв, за те, що вона **основує „Луги",** що не є предвиджене в статуті! Послідну „Січ", в Горбачах, львівського повіту, розвязали „браця" на весні 1929 р.

Цього року основано в Коломиї **„Ініціятивний Комітет 30-літнього Січового Ювилею",** а в склад його увійшли: д-р К. Трильовський, б. ґен. отаман У. Січ. Союзу, — д-р А. Чайковський, б. повітовий січ. отаман Бережанщини; д-р А. Кузьмич, б. пов. січ. отаман Коломийщини, та дир. М. Грамяк, б. січовик з Бережанщини. Той комітет видав відозву до суспільности в справі святкования цего ювилею, а це очевидно „брацям" не було на руку.

З українського боку постановлено однак чекати, що вони зроблять зі святом ювилейним у Львові і після того застосуватися і на провінції. Не треба було довго ждати: на **ювилейній академії** у Львові **відпала** і промова луговика І. Федорчака і реферат про історію „Січей" д-ра К. Трильовського, бо **староство городське** заказало їх виголошувати.

Інтересна річ, що той реферат був власне друкований у „Вістях з Лугу" і **не** зістав сконфіскований. Коли на це звернено увагу в дотичного урядовця в старостві, то він заявив:

„То, прошен пануф, цо іннеґо друковане слово, а цо інеґо живе. **Живеґо слова о Січах не можеми допусціць".**

Одним словом — зле сумлінне не дає добрим нашим „брацям" спати. Марево убитої ними „Січи" все стоїть перед ними і непокоїть їх так як колись, в р. **1903,** саме слово „Січ" непокоїло дідичівську **„Ґазету Народову",** котра писала, що „хлопі зберайон сєн по ноцах і робійон **цьвіченя секерамі".**

На академії по оголошенню зі сцени заказу рефератів — д-р Трильовський, що сидів з дочкою в першім ряді, підніс оклик:

„Най жиє свобода слова!"

Академія — полягає власне на промовах і рефератах. Цим разом вони відпали і лишилась велика проґалина. Та на щастє програма обіймала ще цілий ряд вправ, виконаних дівчатами та дітьми. Були це вільні та ритмічні вправи, виконані при музиці або таки при власнім співі. — Зосібна ритмічні вправи, освітлені змінливим, в ріжних красках, світлом — робили прегарне враження. При дівочих вправах — показниця перед кождою вправою виголошувала січовий клич:

„Не миритись, милі братття,
А боротись нині нам!"

Поліция не забороняла якось цего клича, а радше не знала заздалегідь про нього. А то була би певно заборонила. Мусить же вона **„уржендувати",** бо преціж задармо хліба їсти не хоче. А багато її у нас тепер, багато! Певно з **пять разів більше,** як було за Австрії жандармерії.

Величаво випало на другий день **„Лугове Свято"** на площі „Сокола".

Була гарна днина, троха хмарна, що було великою полекше для вправляючих.

Разом прибуло на Свято 1,268 Луговиків, Луговичок та малого лугового доросту. Головного контингенту доставили Львів, львівський і бобрецький повіти, але були вправляючі і з городецького, жовківського та перемиського повітів, а навіть і з дальших, котрі, коли вже не вправляючих, то бодай делеґатів прислали. Разом було заступлених десять повітів.

Тут треба піднести одну, бючу в очи ріжницю поміж передвоєнними Січовиками і теперішними Луговиками.

Є це загально знаний факт, що **національна ноша** з часом переводиться, загибає.

У передвоєнних „Січах" була засада, що Січовики та Січовиками з одного села мали, виступаючи публично, держатися всі одної, в селі введеної ноші, а крім того носили через плечі вовняні ленти у всіляких красках, відповідно до шаржі, яку хто мав.

В повоєнних часах народна ноша у Львівщині і в сусідних повітах цілком переводиться, а одною з головних причин цеї прояви є безумовно **економічна кріза.** Селянський сірак чи сердак з домашного вовняного сукна є безумовно дорожчий від такогосякого міського лантя. Правда, що воно мало трівале і стане лише на яких два-три роки, коли вовняний сердак нераз ще з діда на внука переходив. Але зате такий міський кабат значно дешевший, а це рішає.

Знаючи те, д-р Дашкевич впровадив у „Лугах" дуже практичні, а дешеві однострої. Є це блюза з зеленкуватого вітрильного полотна з викладеним отвертим ковніром, так, що видно вишивану сорочку з червоною скиндячкою. На голові військова кругла шапка з дашком, з луговою відзнакою на переді. Блюза є підперезана шкіряним ремінцем. До того темні, по змозі чорні, одностайної краски штани. Значить, що треба собі справити лише ту дешеву блюзу, шапку та ремінець і однострій готовий.

Та уживаннє його — залежить уже від волі чи там самоволі польської влади, то є — даного воєвідства. А „в Польсцє — як кто хце" і тому одно воєвідство дозволяє на Луги та на однострої, а друге — як ось станиславівське — завісило або розвязало майже всі „Луги".

У львівськім однак воєвідстві якось доси „Луги" толерують і вони гарно розвиваються.

Щодо Луговичок, то вони носять стилізовану національну ношу з суто вишиваними рукавами сорочку та такимиж запасками. В поодиноких Лугах стараються дівчата звичайно про певну одноманітність, зосібна в запасках.

Ювилейне Лугове Свято у Львові розпочалося вимаршом на площу всіх учасників і учасниць при звуках „Червоної Калини". Площа зазеленілась від мужеських одностроїв — а убрання Луговичок заграли всіми красками веселки, в котрих переважала однак краска червона.

Пішли вправи, зпочатку мужеські, потім дівочі, нарешті спільні, а на кінци діточі.

Вправи відбулись при музиці, котра вигравала Січові, Стрілецькі та звичайні бадьорі народні пісні. І так чули ми „Гей там на горі, Січ іде", „Гейже братття до зброї", „Як з Київа в Житомір Січовики мандрували", „Човник хитається серед води", „На порозі стояла" і инші. Чудово випали вправи дівчат червоними хустками без музики, але при співі ними самими пісні „Прощайте, гори".

Однак найбільше імпозантно випали **вправи спільні** дівчат і хлопців. По середині мов пишний, барвистий цвітник — курінь дівчат, — а по боках мов зелена мурава два курені мущин.

Одні й другі вправлюють одностайно й точно до такту, або в однім русі **бють рівночасно в долоні.** Та одностайність удару робить велике враженнє!

(Конець буде).

НА ТЕМИ ДНЯ.

„ПРОЛЄТАРСЬКИЙ" КЕМП.

Конґресова Комісія, яка на чолі з конґресменом Фішом переводить слідство в справі комуністичної пропаґанди в Америці, відвідала комуністичні табори, де літом перебувають на відпочинку комуністи. Цікаво, що в тих таборах беруть з особи за утримання по 17 дол. 50 центів на тиждень. В той саме час в „буржуазних" американських таборах, як наприклад „Трентон Кемп", беруть лише 8 дол. 25 центів на тиждень.

Щось не дуже то комуністи турбуються про робітництво й про пролетарів, коли деруть у своїх літнисках двічі більше, ніж беруть „буржуазні" та „капіталістичні" літниска. Цікаво, який робітник може поїхати до комуністичного літниська, або післати свою дитину, коли „таваріщі" деруть по 17 дол. 50 центів у тиждень? А як же з безробітними? Чим їм пособляє комуністична партія? Хіба лише своїми гістеричними викриками та тим, що через комуністичну пропаґанду треба сподіватися переслідування чужинців в Америці.

ЕКСКУРСІЯ В РОСІЮ.

До Росії можуть їхати лише ті на екскурсію та відпочинок, які можуть платити 100 долярів на день радянському екскурсійному бюрови. До комуністичного „кемпу" можуть іти лише ті, хто може вдвічі дорожче платити ніж в „капіталістичному". На комуністичні офіційні приняття за кордоном Росії можуть приходити всі запрошені, лише не комуністи, а представники капіталістів та взагалі реакціонери й т. д. Ох-хо-хо! Яка славна та пролетарська партія, котра лише вживає пролетаря на те, щоби він на неї працював на становищу безголосого раба. 100 долярів у день з екскурсантів добре показують на ту „дешевизну", яка тепер в Росії. Та чи може робітник собі позволити на таке, щоби платити 100 долярів у день за відвідини „пролетарського раю"? Доводиться робітникам „гинути" в буржуазних країнах, не відвідавши „раю".

ЇХ ВІДВАЖНІСТЬ.

„Бойова партія пролетаріяту" любить висмівати инших за їх незідважність, а себе виставляти хоробрими борцями. Українська комуністична рептилька з Ню Йорку доказувала своїм читачам, що обвинувачені чекістами Єфремов та його товариші не мали відваги на суді. Хоч це неправда, бо в обличчю комуністичного ката, під загрозою розстрілу, Українці призналися до „вини" супроти окупантів і відповідали ТАК!

Та ось тепер у Ню Йорку комісія Фіша викликала „за свідків" старих комуністичних діячів, голову Амторґа Богданова та його заступника Озоля. Це ті, що мають бути зразком „комуністичної відваги та революційности". А як же вони себе тримать в комісії? Так жалюгідно, що навіть некомуністам соромно робиться за цих старих комуністичних діячів.

На запитання комісії щодо партійної програми комуністів, до звязку їх з певними комуністичними орґанізаціями, чи видатними особами, обидва ці „вожди" відповідали трусливим: „НІЧОГО НЕ ЗНАЮ. ЗАБУВ. НЕ МОЖУ ВІДПОВІСТИ" й т. п. А перед ними не стояв же чекіст з револьвером в руках, як перед українськими діячами, яких судили, судять і будуть судити.

Ось правдиве обличча комуністичних діячів та вождів, які жорстокі, „хоробрі" й „відважні" лише тоді, коли мають перед собою нещасливу масу обеззброєних, морально й фізично розбитих та знищених рабів, над якими переводять свої садистичні експерименти

В. Свербивус.

ПЕРШІ УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ.

(Оповіданне).

(13)

По тих словах суддя сердечно стис руку Климчаковій і Мороза. Писар поклав біблію назад на полицю і книгу, в якій писав, всунув в шуфляду стола. Суддя витягнув до Мороза руку і сказав:

— Fee is five dollars.

Мороз зрозумів і здивований спитав:

— Я? Я маю платити? Або то я наперся до суду? Нехай вона платить!

Мороз показав рукою на Климчакову. Тепер суддя витягнув руку до неї, кажучи:

— Я не знав, що ви вже перед шлюбом опанували касу вашого мужа. Five dollars.

— Я? Я, покривджена ним, ще й кару маю платити?

Писар, котрий вже відходив, з порога побачив на вулици педляра Розенталя і крикнув до него:

— Пане Розенталь! Ви знаєте ріжні мови. Ходіть но сюди і поможіть нам.

Розенталь прийшов. Побачивши своїх знакомих з кольонії, привитався з ними і загалакав до них.

— Добре, що ви надійшли, — суддя промовив до него — скажіть сему панови, щоби заплатив мені пять долярів. Одночасно Мороз розказав:

— Я зрозумів, що суддя жадає від мене пять долярів. Спитайте його, за що.

Коли педляр переповів по англійськи питаннє Мороза, суддя сказав:

— Повчіть їх, що за вінчаннє належиться мені по півтретя доляра. Звичай такий, що молодий платить за себе і за свою жінку.

Педляр здивований позирав недовірчиво то на Мороза, то на Климчакову, то на суддю. Ще вчора вона ладилася їхати до суду, внести проти Мороза жалобу, а нині приїхали би звінчатися?

— Що він каже? — спит в Мороз.

Педляр ще подумав хвилю і промовив:

— Тих пять долярів мусите заплатити. Таку таксу він бере за кожде вінчанне.

— За що?! — Мороз крикнув. — Я цілком не думаю женитися.

— І я ще не вдуріла — додала Климчакова. — Я приїхала жадати, щоби він не переймав і не перетягав до себе моїх гостий таким ошуканством, як мій лев на його вивісці. Гадаю, що в Америці є якась справедливість!

— Що вона каже? — спитав суддя.

Розенталь усміхнувся і каже:

— Вони не приїхали вінчатися. Навпаки, вони собі вороги і процесуються, бо...

— Що?! — суддя крикнув, позираючи на свого писаря.— Вони приїхали сюди не на те, щоби я звінчав їх?... Нещастя вже сталося. Вони звінчані і ніякий чорт не розведе їх. Вони тепер муж і жінка. Їх мови я не розумів. Вони поводилися так і кількома словами так відповідали мені, що я инакше не міг думати. Я гадав, що то молода пара.

— Що він каже? — спитала Климчакова.

— Він гадав, що ви приїхали звінчатися. Він вже звінчав вас. Ви муж і жінка. Сего ніхто вже не змінить. Пане Мороз, тих пять долярів мусите заплатити.

Тепер Мороз і Климчакова зачали кричати наraз.

— То не може бути! Осел якийсь. Як звінчав нас, то нехай розвінчає. Нехай видре з книги один листок і вінчанне щезне...

Все те, з винятком слова осел, Розенталь повторив судді.

— З того міг би вийти клопіт, — суддя промовив — як би він вже був жонатий, або вона замужна. Се була би кривоприсяга, бо обоє присягли, що вони вільні. Я не хотів би, щоби через таке непорозуміння вони пішли за кривоприсягу до криміналу.

Розенталь успокоїв суддю, кажучи, що він вдовець, вона вдова.

— То дуже добре, — суддя сказав урадуваний. — Скажіть їм, що вони обоє правосильно звінчані. Я маю право вінчати, але замісць того, розсміявся законно звінчаних. Як вони хочуть дістати правосильний розвід, то нехай звернуться до „Супрім Корт". Скажіть їм, що я моїх пять долярів мушу дістати.

Коли Розенталь повторив слова судді, Климчакова обсипала суддю словами „осел, свиня" і ще гіршими, вибігла з суду, скочила на візок і відїхала. Мороз також хотів кинути пару неприличних слів, але замість того, розсміявся голосно і на столі поклав пять долярів. Розсміялись також Розенталь, суддя і писар. Всі чотири мусили сміятися, бо пригода була справді дуже смішна.

Закінчивши урядованне, суддя вернув до своєї ґросерні. Мороз сів на коня і пустився до хати. По дорозі думав, що йому діяти. Як вість про цілу ту пригоду рознесеться, то йому в кольонії більше не жити, бо став би вічним предметом насмішок і злобних дотепів. Покищо тої небезпеки не було, бо не сумнівався, що Климчакова буде мовчати. Але як за два тижні до кольонії приде Розенталь, то не видержить, щоби не розказати. Не мине година і про пригоду буде знати ціла кольонія. Мороз рішився продати цілий маєток і перенестися в инші сторони.

День минав за днем. Мороз з жахом думав, що наближається хвиля приїзду Розенталя. Йому таки жаль було розставатися з кольонією і з землею, яку обробив був власними руками. Климчакова нетерпеливо дожидала приїзду Розенталя, бо гадала, що він поратує її і вона при його помочи дістане розвід.

Одної днини рано, коли до приїзду Розенталя було ще тільки три дни, в кімнату до Климчакової вбігла задихана Анна Хомишинова і каже:

— Сталося чудо! Мороз здоймив вивіску зі своєю малпою.

Климчакова не знала, що про се думати. Потерпала, що він вивіску здоймив тільки на те, щоби свою малпу зробити ще подібнійшою до її льва. Але минув день, минув другий, минув третий. Малпа на своє місце не вертала. Четвертої днини рано до кімнати Климчакової увійшла Анна і сказала, що в їх шинку є Мороз і питає, чи може прийти до хати, бо має щось сказати в якімсь спільнім ділі.

(Конець буде).

В БЕЗКОНЕЧНІЙ ЧЕРЗІ.

ПЕРЕДОСТАННІЙ ДЕНЬ ПРОЦЕСУ У. В. О.

ЕПІЛЬОҐ ПРОЦЕСУ У. В. О.

Перед присудом.

Останній день розправи, важка 5-тижнева боротьба добігає кінця. Останній раз 17 обвинувачених вводять на салю розправ: відчиняються келії тюрми, блищать наїжені багнети, і обвинувачені один за другим переходять між публикою через коридор до салі, де сьогодні жде їх присуд.

Перший входить Біда, кремезний, мужний тип молодого бойовика, що навіть перед присудом не тратить гумору і погоди духа і переходячи через коридор, весело усміхається до знайомих. За ним іде Тарас Крушельницький: задумливий юнак, якого ціла постать говорить, що його місце на спортовій площі, а не у понурій тюремній келії. А далі В. Попадюк, низький бльондин, входить рівним, енергійним кроком, усміхається до матері і сестри, мовби усміхом хотів потішити їх, заспокоїти, але за його усміхом криється стримуваний смуток, силою волі опановане зденервування і скрита туга за волею, непевність завтра. Терещук, пригноблений, апатичний, рішений на все. Найстарший між обвинуваченими Вацик іде через коридор і зором шукає старенької бідної матері і сивоголового батька, які що дня приходять, щоби хоч подивитися на сина. Наорлевич, Махницький, Качмарський хотять за всяку ціну не втратити сьогодні рівноваги духа, вони входять так спокійно і певно, мовби не йшли вислухати страшного присуду, але послухати цікавого викладу професора. Особливо твердо держиться Качмарський. Кирилюк неспокійний, нервовий, його вираз лиця говорить, що він між усіми обвинуваченими найсильнійше звязаний зі світом, бо має жінку, дитину, тому найбільше прагне волі. Найвеселіші обличчя у Колодзінського, Лемішки, Гошовського, Онишкевича, Огородника і „математика" Кульчицького. Ці останні мають маленьку надію вийти сьогодня на волю і ця надія розяснює їх обличчя. Останніми входять дві панни: спокійна, скромна, мовчалива і добродушна Клішівна, а біля неї струнка, вродлива брюнетка із соромливим, ніжним усміхом, „100-процентова революціонерка" Стефа Шушкевичівна. Вона свідома того, що на неї найбільше зверніні очі публики, вона знає, як прихильно висловлюються про неї польські журналісти і судді присяглі і це бентижить її, засоромлює, а в цій збентежености Шушкевичівна не виглядає на „сто - процентову революціонерку", а робить враження милої гімназистки, якій більше до лиця носити цвіти в руках, ніж бомби і револьвери.

Обвинувачені входять на салю, сідають в лавках, публика перешіптується, приглядається обвинуваченим, то Штрайтівній, яка сидить між публикою і звертає на себе увагу великим шрамом від поранення бомбою.

Предсідник трибуналу монотонно читає резюме, ще раз переконує, що обвинувачені зрадники держави і присяглі відходять на нараду, рішаючи про життя і смерть 17 молодих людей.

Довго, довго треває нарада, публика хвилюється, родина обвинувачених ловить нетерпеливо кожну вістку, десятки разів зривається, побачивши рух чи почувши дзвінок:

— Вже, вже...

— Ні, ще радять!

— Один суддя присяглих, Пірожинський, підчас нарад так схвилювався, що дістав вибух крови і його відвезли до лічниці.

— Так, телефонічно покликано автомобіль ратункового поготівля, який вже стоїть перед судом.

— На місце Пірожинського назначено заступника Німця Губера.

— Хтось чув від когось, що буде 7 присудів смерти, а звільнять тільки чотирох.

— Чотирох? Чи мій син між сими чотирма?

— А може моя дочка...

Нагло дзвонить дзвінок, публика зривається, входить до лавок, судді присяглі спокійно стають на місцях і один із присяглих читає:

ВЕРДИКТ ЛАВИ ПРИСЯГЛИХ:

Обвинувачений Біда — 1 питання головне: 7 голосів „так", 5 голосів „ні"; 2. питання: 10 „так", 2 „ні"; 3. цитання: 9 „так", 3 „ні".

Обвинувачений Крушельницький — четверте литання: 1 „так", 11 „ні"; 5. питання: 1 „так", 11 „ні"; 6 питання: 9 „так", 3 „ні"; 7. питання: 1 „так" 11 „ні"; 8. питання: 3 „так", 9 „ні".

Обвинувачений Попадюк — 11. пит.: 1 „так", 11 „ні"; 12. питання: 3 „так", 9 „ні"; 13. пит.: 1 „так", 11 „ні"; 14. пит.: 1 „так", 11 „ні"; 15. пит.: 4 „так", 8 „ні".

Обвинувачений Терещук — 16. пит.; 11 „так", 1 „ні"; 17. пит.: 5 „так", 7 „ні"; 18. пит.: 8 „так", 4 „ні"; 19. пит.: 10 „так", 2 „ні".

Обвинувачений Вацик — 20. пит.: 8 „так", 4 „ні"; 22. пит.: 9 „так", 3 „ні".

Обвинувачений Наорлевич — 24. пит.: 4 „так", 8 „ні"; 25. пит.: 7 „так", 5 „ні"; 26. пит.: 10 „так", 2 „ні"; 27. пит.: 10 „так", 2 „ні".

Обвинувачений Махницький — 28. пит.: 9 „так", 3 „ні"; 29. пит.: 8 „так", 2 „ні"; 30. пит.: 8 „так", 4 „ні".

Обв. Кирилюк — 31. пит.: 2 „так", 8 „ні"; 32. пит.: 8 „так", 4 „ні"; 33. пит.: 8 „так".

Обв. Шушкевичівна — 34. пит.: 1 „так", 11 „ні"; 35. пит.: 3 „так", 9 „ні"; 36. пит.: 5 „так", 7 „ні".

Обв. Качмарський — 37. пит.: 4 „так", 8 „ні"; 38. пит.: 8 „так", 4 „ні".

Обв. Колодзінський — 39. пит.: 4 „так".

Обв. Гошовський — 40. пит.: 1 „так".

Обв. Лемішка — 41. пит.: 2 „так".

Обв. Огородник — 42. пит.: 5 „так".

Обв. Кульчицький — 44. пит.: 2 „так", 8 „ні".

Обв. Онишкевич — 43. пит.: 6 „так", 6 „ні".

Обв. Клішівна — 45. пит.: 5 „так", 7 „ні"; 46. пит.: 5 „так"; 47. пит.: 5 „так".

Протест оборони.

Після прочитання вердикту обор. д-р Шухевич оголошує протест оборони: 1) Оборона заявляє, що обвинувачені не були допущені до останнього голосу після закінчення судового доходження; 2) оборона заявляє, що підчас нарад суддів присяглих до салі їх нарад було впущено 3 чужі особи, чим нарушено приписи щодо наради лави присяглих; 3) оборона стверджує, що після занедужання одного судді присяглого його заступник не голосував щодо всіх обвинувачених, тільки від Кирилюка почавши, чим також нарушена правильність процесу.

ПРИСУД.

Роман Біда засуджений на кару смерти.

Дня 28. червня в год. 9.30 предсідник прочитав присуд, яким засуджено **обв. Романа Біду на кару смерти; обв. Тараса Крушельницького** на 3 роки вязниці; **обв. Терещука** на 4 роки вязниці; **обв. Вацика** на 4 роки вязниці; **обв. Осипа Наорлевича** на 4 роки вязниці; **обв. Романа Качмарського** на 2 роки вязниці; **обв. Осипа Кирилюка** на 3 роки вязниці; **обв. Махницького** на 4 роки вязниці.

Всім засудженим вчислено до кари 9 місяців слідчої вязниці.

Всіх інших обвинувачених звільнено **і зараз випущено на волю.**

Всім засудженим на вязницю додано загострення кари: один день на чверть року темна, окрема келія і тверде ложе.

Засуджений на кару смерти Роман Біда приняв присуд спокійно; він стояв увесь час ані не дрогнувши, а після прочитання присудів усім обвинуваченим він сів, хусткою обтер піт з чола, гордовито глянув на суддів присяглих, потім устав і виходячи з салі до тюрми, говорив з товаришами безжурно, мовби нічого не сталося.

Прокуратор зголосив відклик проти легкого виміру кари, а оборона внесла зажалення неважности тільки щодо засудження Біди.

("Діло").

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРОДОВЖУЙМО ЗАЧАТУ НАРОДНУ РОБОТУ.

Жіноче Товариство при У. С. Г. в Філаделфії одержало недавно лист від Пластової Команди з краю, в якому, складаючи подяку нашому Товариству за посилку $59.00 на підмогу для молодих сиріт по Стрільцях Української Армії, пишуть слідуюче:

„На Український Пласт упав важкий, болючий удар. Сеніорат Ставропигійського Інституту у Львові судово випобів Українському Пластові винаєм домівки в камяниці при вулиці Бляхарській.

„Тисячі українських пластунів і пластунок у городі Льва в найближчих днях опиняться без власної домівки, в якій містилася Верховна Пластова Команда, де зосереджувалося й кипіло пластове життя, де збиралися що дня сотки молоді. Це грозить розвалом цілого Пластового Уладу, а зокрема знищенням пластового життя в столиці краю, бо в українських установах у Львові нема відповідного льокалю, який був би пригожий для пластової домівки, а з чужинців ніхто на таку ціль свого льокалю не винайме.

„З тою метою завязався у Львові Комітет, який рішив вибудувати вбо купити відповідний дім для Українського Пласту. Це завдання мусить бути в найкоротшому часі сповнене збірними зусиллями й жертвами цілого українського загалу".

Якже ми. жінки, моглиби причинитися до виконання такого великого діла?

Віповідь на се проста: збіркою фондів.

Беручи під увагу теперішний літний час, одиноке місце, де сходиться наша іміґрація, се „пікніки" і тому Жіноче Товариство при У. С. Г. в Филаделфії спільно зі стрілецьким гуртком ч. 1. рішили уладити величавий „пікнік" з забавами і танцями на день 3. серпня с. р. на фармі Української Православної Громади в Филаделфії, а весь дохід призначили по половині — на дім Пластунів у Львові та на боєву акцію в краю.

Слава К. Ґалан.

—o—

КУДИ ПІДЕ ПРИХІД?

В ч. 78. „Америки" був поміщений допис про Український День з Вилкс Бери, Па. Думка не зла, але булоби ще гарніше, якби в тім дописі було згадано: На яку ціль уладжується сей „Український День"?

Читав я в „Свободі", що якісь там червоні, чи білі устроювали Український День в тім самім місци, а пізнійше було поміщено в „Свободі", що вислали $150.00 на народну ціль.

Одже булоб гарно знати, куди піде дохід з Українського Дня?

Березинський,
дякоучитель.

—o—

СТРАШНИЙ БУРЕВІЙ У ТРЕНТОНІ.

Столицю Ню Джерзі, Трентон, навістила 22. липня страшна буря. В год. пів до шестої вечером стало темно, як серед ночи. Почали бити громи та блискавиці. Відтак піднявся буревій з дощем, що гнав зі скорістю 60 миль на годину. Дощу такого мешканці Трентону не памятають. Справді ляло, як з цебра. Кого буревій піймав на вулиці, як їхав на моторсайкли чи на ровері, то ним так гнало, як трісочкою та вкінци загнало десь у рів або приліпило до будинку.

Ціле місто потерпіло страшні ушкодження. Позривало дахи з домів. Порвало електричні дроти. Стріткари в декотрих секціях не йшли кілька годин. Жертв у людях покищо не найшли богато. У Делеварі найдено двох трупів у двох автомобілях; їхали, видно, понад ріку з Морисфілд до Трентону, та буревій зігнав їх до води, де найшли смерть. Ранених начисляють понад сто. Це переважно люди покалічені склом, що буревій повибивав у хатах та несучи ранив, кого попало.

В двох домах, у які вдарив грім, повстав пожар. Сороклітні дерева повиривані з корінням. На цвинтарі Ґрінвуд шкоди виносять 50,000 долярів; буря знищила секційний дім, понищила нагробні памятники та повалила дерева. Одним словом, зробила руїну.

В східній частині міста мешканці відчули досить порядну паніку, бо серед темноти, грому, блискавиць та дзвонення скла з вибитих вікон не мали світла через пірвання дротів. Аж коло півночі наладжено світло. Телефони цілком не функціонували. Коли дивитися було через вікно на ці фалянґи дощеві, несені вітром, то думалося, що кінець світа прийшов, або що Трентон находиться в пустині Сагара, де через піскові надми не видно світла божого.

Сталося це після страшної спеки, від котрої померло трох людий, і по котрій певно треба було сподіватися чогось надзвичайного.

В. Гасій.

Віно і місяць.

Молодий чоловік (зітхаючи): Ой, так, так, віно то наче місяць!

Приятель: Якжеж це?

Чоловік: Бачиш: віно зпочатку росте наче місяць, підчас шлюбу пучнявіє, а потім.. Потім маліє і зникає, наче місяць.

ЖАРТИ.

Режісер (до фільмового актора): Гей, пане, не їдьте так занадто голосно. Таж ми знимаємо голосову, а не німу фільму!

—o—

— Пані Кашубинська, ти маєте двох таких гарних хлопчиків, а ви мені прислали фотографію лише одного.

— Та бо то близнюки. Подібні до себе як дві каплі води, то навіщо я мала викидати гроші на другий пікчер. Треба щадити!

—o—

У школі.

Учитель: Свистун, назви мені кілька зір.

Ученик: Спортових чи фільмових, прошу пана професора?

—o—

Учитель пояснює ученикам користи, що їх мають люди із звірят: мясо, шерсть, шкіри, кости.

— Люди їдять, наприклад, мясо, а що роблять із кістьми?

Ученик: Складають на краю тарілки.

—o—

Діти бавляться за містом, пускають на шнурках паперові вірли. Малий Івась каже до матері:

— Мамо, дай мені доляра.

— Навіщо тобі?

— А мій орел може занести мене до якогось чужого міста, а я найшовся би там серед чужих людей без цента в кишені.

—o—

Канарчуковій обстригли збиточні хлопці козу. Коли вони побачили, що Канарчукова надходить, розбіглися. Одна дівчинка не вміла добре втікати і Канарчукова зловила її:

— Ти також була при цьому! — кричить вона.

— Ні, я не стригла вашої кози! — борониться дівчинка.

— Але ти була при цьому! Ти могла їм перешкодити!

— Ні, я не могла, бо я мусіла притримувати козу.

—o—

Міністерське і шляхотське слово.

Де Вержен, міністер закордонних справ, обіцював щось князеві Манчестеру, послові анґлійського короля при французькім дворі. Князь сумнівався. Щоби впевнити князя, Де Вержен сказав:

— Пане, можете вірити мені. Я вам цього не кажу як міністер, лише як шляхтич.

В розгарі красноpічивости.

— Колиб так жив іще твій небіщик батько та почув, що ти тепер говориш, то перевернувся би в гробі!

—o—

— Ваш чоловік уже вісімнацять годин літає без упину літаком. Він певно хоче осягнути рекорд.

— Ні, він, драбуга, не важиться осісти на землю!

—o—

— Бачиш, Ромчику, цей годинник ходить цілий тиждень без накручування.

— А то гарно, тату! А як довго він мусів би ходити, колиб його накрутити!

—o—

На маневрах дістав полковник приказ, так невиразно написаний, що ніяк не міг відчитати його. Післав вояка з тим письмом до аптики, бо аптикарі вміють прочитати і найбільш невиразну рецепту. За пів години вернувся вояк із фляшкою якогось лікарства та каже:

— Пан аптикар казав, аби пан полковник усе добре вимішали це лікарство, заки мають випити.

—o—

— Прикро мені, одначе з подружа з вашою дочкою нічого не буде. Коли я попросив у неї поцілунку, вона дала мені в лице!

— Ах, пане! Не гнівайтеся на мою донечку! Вона така несміла!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КОГУС, Н. Й.

Когус, Трой, Водервліт готуються до стейтової конвенції. Бойовий пікнік. Виступ школи В. Авраменка. Молодь кінчить висші школи. Нова народна твердиня.

В нашій місцевости й околиці оживає народне життя, бо громадянство зрозуміло, що в цю важку пору тільки спільними зусиллями можна повести народну працю на ширші розміри.

Почин до відродження вийшов з наших горожанських клюбів, котрі то не тільки, що самі злучилися, але рішили обєднати всі горожанські демократичні клюби нюйорського стейту в одну сильну політичну американсько-українську організацію.

Прості робітники з „фандри" і „шапи" показали, що вони розуміють вагу обєднання національних сил.

Спільний Комітет горожанських клюбів перевів уже богато нарад, на яких піднощено усі важні справи, звязані з нашим життям в Америці й у старім краю.

Стейтова конвенція і бойовий пікнік.

На останних двох з ряду зборах найбільшу увагу присвячено справі стейтової конвенції, яка має відбутися в днях 4 і 5 жовтня в Олбані, Н. Й.

Справа та є в нашім окрузі досить добре підготована, а треба, щоби і з подальших округів давали про себе знати. Тимчасовий організатор і предсідатель згодилися обїхати всі найблизші місцевости, щоби порозуміти ся близше зі всіма товариствами та організаціями в справі конвенції. З подальших місцевостей проситься комітети зголошуватись на адресу секретаря: D. ZALOPANY, P. O. BOX 284, COHOES, N. Y.

Друга справа, яка нас тепер найбільше болить, це засуд на смерть українського молодця Романа Біди і других борців нашого народа. Тимчасовий комітет рішився дати борцям матеріяльну допомогу й ухвалив устроїти пікнік на дохід У. В. О. Пікнік відбудеться в неділю, 10. серпня, в Українськім Парку, в Когус, на який ухвалено запросити всі околичні організації і влаштувати свого рода український день. Разом з пікніком получено віче, на яке постановлено запросити гр. Петра Ковальчика з Перт Амбой, Н. Дж.

Комітет вірить, що наше свідоме громадянство прийде численно на це віче, щоби запротестувати проти ляцьких окупантів.

Величавий виступ Школи Національного Танку Василя Авраменка.

Заходом тогож комітету, а при співучасти громад, зорганізовано школу укр. танків, яка пройшла з добрим успіхом. Дня 21-го червня був виступ школи, на якім писувалися діти тох шкіл: з Трой, Когус і Водервліт. Всіх дітей було 140. Виступали в „Трой Мюзик Гол", в однім з найбагших саль стейту Ню Йорк. І так як кілька літ тому витали Американці з одушевленням хор Кошиця, так тепер привитали танок-виставу В. Авраменка.

Годі прямо описати вражіння з того виступу, бо 23 точки програми переходили одна за другою серед невтихаючих оплесків.

Старенький професор Робінсон з „Трой Гай-скул", якого представив молодий танцюрист Шклярик, ученик з гай-скул, сказав: „Враження, яке зробив на мене ваш виступ, промовляє до мого серця і розуму і я мушу вам сердечно погратулювати. Галя це чудового виступу не бачила. Одно мене дивує, що в тій околиці є тільки Українців. Аж нині бачу вашу силу і вашу красу, з яких ви можете бути горді".

Він прообіцяв, як тільки похолодніє, помогти устроїти ще один такий виступ. Цей вечір залишився у глибокій памяти не лишень між своїми, але й мж чужими, які були присутні на пописі.

Вищі школи і наша молодь.

Нема де правди діти, а наша молодіж здібна до науки. Признають це учителі і учительки по всіх школах і будоб богато користи з неї, як би ми дурмали серіозніше про ту молодь. Та біда, що нам „не пильно дітьси" і наша молодь пропадає. По закінченню цего шкільного року переглянули ми звіти з гай-скул, щоби переконатися, чи є там імена українських дітей. І переконалися, що, приміром, в Когус покінчили гай-скул з відзначеннем: Е. П. Барна, Мирон Цілінський і І. Т. Грацонь, які йдуть до дальшої науки до каледжів. Є богато такої молоді і в Трой та Водервліт. Громада Когус може похвалитися ще й тим, що цього року вийшов з неї один Українець, котрий покінчив з відзначенням MANHATTAN COLLEGE в Ню Йорку. Є ним гр. Маріян Мазуркевич, син українських робітників. Родився в селі Купчинці, пов. Тернопіль, Західна Україна. Приїхав до Америки, маючи 5 літ, і тут покінчив гай-скул, а відтак записався до LA SALLE INSTITUTTE в Трой, а по укінченню тої школи пішов до вище згаданої школи в Ню Йорку, з якої вийшов по чотирох роках науки з диплómом BACHELOR OF ARTS.

Конець москвофільству і темноті.

Один з найкращих успіхів нашої околиці, це купно дому, якого доверишили члени Укр. Ам. Гор. Клюбу в Водервліт. Будинок, який вони купили, перебрали і відновили, вартує признання. Бо там, де тому кільканацять літ панувало царство темноти і кацапства, де за слово Українець гасили на салі світло і смертельно побивали, там нині красується дім з українсько-американським написом, який є власністю української громади. А в тім домі панує, як сказав Шевченко, своя правда і сила і воля.

Душею того руху являється гр. І. Урбан, котрий працює при щирій допомозі громадян В. Футулуйчука, Льва Завійського, Н. Древецького і инших свідомих громадян в Водервліт.

Д. З.

СКРЕНТОН, ПА.

Американська газета про українських скавтів.

Американський денник „Scranton Sun" з 18. липня писав:

WEST SCRANTON SCOUTS HOLD ICE CREAM SOCIAL.

An ice cream social held last night by the Boy Scouts of St. Michael's Ukrainian National church, West Scranton, in the church auditorium was attended by more than 500 persons.

"The Education of the Younger Generation" was the subject of a talk by the Rev. Dr. Klodnycky, pastor. Miss Mary Benza and Miss Mary Lazar also spoke briefly, thanking the patents of the scouts for their assistance in making the social success.

Features of the program were mouth organ solos by Charles Vismovski and accordion solos by Edward Popil. Doctor Klodnycky is scoutmaster of the troop and Myron Stelmack is assistant scoutmaster.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Як старші Українці помагають молодіжи.

Наші старші патріоти говорять богато, що в Америці треба засновувати українські молодечі кружки.

Отже молоді Українці у Филадельфії зорганізували 1-го мая кружок української молодіжи з цілої Филадельфії. Цей кружок сходиться що четверга у клюбі Української Громади під ч. 2051 Ровен Ст. Членом може бути Українець, що має понад 15 літ, без огляду до якої належить церкви. Кружок зорганізований з наміром горнути нашу молодіж до Українців. До теперішнього часу маємо великий успіх, бо вписалося поверх 70 членів.

По цім видно, що українська молодіж старається горнутись до Українців. Але як помагають нам старші? У неділю, 20 липня, ми дали наше перше підприємство у формі пікніку. На нього запрошено усіх Українців з Филаделфії. Прийшло велике число молодіжи, а старших не було більше як десять. Нам дуже жаль, що старші нам не помогли.

За „Українську Молодіж":

Андрій Вільчинський.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".